
ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ОТРИМАНО:

22 Квітня 2023

ПРИЙНЯТО:

22 Травня 2023

ВИПУСК:

20 Червня 2023

УДК 334.722:[502.171:32]

DOI 10.26661/2522-1566/2023-2/24-07

**ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ:
ЗАВДАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Павлюк Т.С.*

к.е.н., доцент,

*Запорізький національний університет,
Запоріжжя, Україна*

ORCID ID: 0000-0001-7480-5475

Полусмяк Ю.І.

к.е.н., доцент,

*Запорізький національний університет,
Запоріжжя, Україна*

ORCID ID: 0000-0002-7521-6418

Ситников М.М.

к.т.н., доцент,

*Національний університет «Запорізька політехніка,
Запоріжжя, Україна*

ORCID ID: 0000-0002-7585-5359

**Corresponding author email: Pavliuktetiana.znu@gmail.com*

Анотація. Країни ЄС накопичили багатий досвід природокористування. Еволюція екологічної політики ЄС призвела до чіткого підходу до визначення та вирішення екологічних проблем. Застосування екологічних стандартів є запорукою сталого функціонування екосистем у розвинених країнах Європи.

Практика показала, що бездумне копіювання досвіду інших країн, без урахування специфіки формування та розвитку екологічного простору України, не може підвищити ефективність використання її наявного потенціалу природних ресурсів і не може забезпечити сталий розвиток нашої території. Безперечно, досягнення високих екологічних стандартів ЄС має стати стратегічним завданням екологічної політики України найближчим часом, але водночас і непростим.

Досягнення Європейського співтовариства у сфері охорони навколишнього середовища є результатом тривалого процесу не лише реформ на національному та регіональному рівнях, а й усвідомлення кожним громадянином важливості створення умов для гідного життя не тільки собі, а й майбутнім поколінням.

Усі реформи, які здійснюються для впровадження екологічної складової Угоди про асоціацію, мають регіональний (субнаціональний) контекст. Україна обіцяла поступово наблизити своє законодавство до права ЄС, але не змогла цього зробити.

Впровадження та дотримання законодавства на регіональному рівні, швидше за все, залишиться файлом у шухляді. Органи місцевого самоврядування матимуть регуляторні повноваження після прийняття та прийняття відповідних актів у тій чи іншій сфері. Національна екологічна політика — це діяльність органів державної влади щодо забезпечення кожною конституційного права на безпечне для життя і здоров'я довкілля та відшкодування шкоди, завданої порушенням цього права. Однак підприємства та організації повинні її обов'язково враховувати при здійсненні своєї діяльності, та навіть на основі її

Pavliuk, T., Polusmiak, Yu. & Sytnykov, M. (2023). Implementation of environmental policy standards: challenges and opportunities for Ukrainian enterprises. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 2(24), 70-81. <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2023-2/24-07>

можуть розробити власну екологічну політику в межах власної системи екологічного менеджменту.

Ключові слова: екологічна політика, норми, інструменти, Європейський Союз, навколишнє середовище.

JEL класифікатор: E60, F42, K32, Q38

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.

Питання екологічного стану загострилась в Україні значною мірою з приходом ворога на територію нашої країни. Підступність російських військових не лише вбиває людей та руйнує наші міста, а й приносить величезне лихо нашому довікльлю. Незважаючи на серйозні соціальні проблеми, пов'язані з економічною ситуацією, невирішеними соціальними проблемами, війною, екологічні проблеми досягли також серйозних масштабів.

Політики, чиновники та громадяни жодної країни ЄС не ставлять під сумнів важливість екологічних проблем та необхідність їх вирішення сьогодні. Адже чисте довкілля – це наше майбутнє та майбутніх поколінь.

Дехто вважає, що задля реформування екологічної політики українцям достатньо власного законодавства, яке, на думку деяких, є кращим за європейське. Однак, обов'язково слід наголосити на тому, що до 40% положень базового закону про охорону навколишнього природного середовища є, на думку юристів, «мертвими» стандартами. Це спричинено тим, перш за все, що екологічне законодавство довгий час взагалі не змінювали ще з радянських часів. Окремими проблемами можна назвати недостатнє регулювання окремих сфер охорони навколишнього природного середовища та природокористування, відсутність належного моніторингу стану навколишнього природного середовища, запровадження нереальних норм і стандартів, відсутність певного законодавства, проблеми в інших областях.

Вже сьогодні стає помітним, що Угода про асоціацію України з ЄС має можливість підштовхнути та прискорити реформування сфери екологічної політики та права, що сприятиме впровадженню сучасних підходів, стандартів і правил в Україні та сприятиме покращенню екологічної ситуації та здоров'я українських громадян.

Зараз вже можемо стверджувати, що всі реформи у сфері довкілля проводяться «під знаком» імплементації Угоди про асоціацію та виконання завдань, які України отримала разом із статусом кандидата задля подальшого крокування до ЄС, а саме задля переходу до стадії переговорів.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ.

Питанням адаптації екологічної політики України до вимог ЄС присвячено безліч статей вітчизняних та закордонних науковців, серед яких: Загорський В. С., Лемко Ю., Ладиченко В., Гиренко І., Головка Л., Вітів В., Шпак Ю.В., Івасечко О., Шабардіна Ю.В., Носа А.М. та багато інших. Однак слід зазначити, що ці питання знаходяться постійно в динаміці, неможливо все врахувати та дослідити наперед, і, саме швидкість та динамічність розвитку стосунків України з Європейським Союзом обумовлюють необхідність постійно переглядати питання та проблеми, що вже були досліджені та виявляти нові завдання та нові можливості.

МЕТА СТАТТІ

Метою дослідження є визначення нових можливостей та перешкод в імплементації екологічних стандартів ЄС на українських підприємствах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ.

Підписавши та ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Україна взяла на себе ряд нових зобов'язань у сфері довкілля, зокрема щодо гармонізації українського екологічного законодавства з нормами та стандартами ЄС, а саме згідно з Додатком ХХХ до Угоди Україна має адаптувати сво законодавство до 26 директив та 3 регламентів ЄС у таких секторах як:

управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузеві політики,

- якість атмосферного повітря,
- управління відходами та ресурсами,
- якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище,
- охорона природи,
- промислове забруднення та техногенні загрози,
- зміна клімату та захист озонового шару,
- генетично модифіковані організми.

Очікується, що дотримання цих основних директив допоможе реформувати державно екологічну політику, приведе її у відповідність до вимог права ЄС, підвищить рівень екологічної безпеки, допоможе у запобіганні зміні клімату та скорочення викидів парникових газів.

Оскільки в Україні досить актуальним є питання про необхідність підвищення рівня практичного застосування екологічного законодавства, особливо в процесі наближення до законодавства ЄС. Враховуючи те, що не існує комплексного та ефективного механізму для покращення його застосування, механізм, подібний до запровадженого ЄС огляду, можна було б запровадити в Україні для покращення дотримання екологічного законодавства. Сьогодні Україна проводить масштабні реформи у сфері довкілля, головним чином для імплементації екологічної частини Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Одразу після ратифікації Угоди та її повного набрання чинності коло питань, які Україна має реформувати у сфері довкілля, розширилось і тепер зосереджується не лише на найближчих питаннях, а й, зокрема, на співпраці між Україною та ЄС у сфері конкретних екологічних питань. Впровадження екологічних норм та принципів є обов'язковим для подальшої успішної роботи всіх підприємств в Україні.

Зобов'язання України щодо імплементації окремих директив та регламентів, зафіксовані в угоді на момент підписання угоди, не завжди дають можливість застосовувати новітні європейські норми та враховувати сучасні підходи.

Політика ЄС у всіх сферах суспільного життя є динамічним процесом. Україна не має ані механізмів імплементації останніх змін до документу, ані участі в обговоренні найгостріших питань, ані у процесі формування європейської політики та законодавства. З таким підходом Україна завжди «наздоганятиме» ЄС і не зможе впроваджувати новітні методи, якими вже користуються наші європейські партнери.

З процесом запровадження нових європейських норм в українське законодавство та політику тісно пов'язане питання подальшого ефективного застосування на практиці прийнятих нормативно-правових актів, стратегій та планів дій.

Чиновники та пересічні громадяни на практиці повністю ігнорують низку раніше прийнятих екологічних законів. Така ситуація призводить до того, що навіть при прогресивному законодавстві недотримання його норм може негативно вплинути на стан довкілля та якість життя населення.

Іншим викликом для ефективної реалізації екологічної політики та законодавства в Україні є процес дерегуляції, спрямований на спрощення адміністративних процедур регулювання господарської діяльності та вдосконалення державних процедур. Нагляд (контроль) нормативних актів, таких як господарська діяльність і процедури технічного

регулювання. Така діяльність допомагає впорядкувати економічну та комерційну діяльність, але часто заважає традиційним природоохоронним механізмам.

Підприємства України при побудові своєї внутрішньої системи екологічного менеджменту не лише для того, щоб відповідати європейським стандартам и нормам, а і, взагалі мати змогу реалізовувати свою продукцію або послуги а ринках Європи, повинні враховувати всі основні екологічні принципи ЄС. Мова йде про ті принципи, що були закладені у ході еволюції спільної екологічної політики держав-членів ЄС та на яких ґрунтуються заходи, що вживаються ЄС у сфері охорони та збереження навколишнього середовища. Вони були визначені ще Амстердамським договором у 1997 р., а саме:

1) принцип субсидіарності, тобто здійснення спільних заходів у сферах, де держави не можуть реагувати поодиночі або де такі рішення є більш ефективними, ніж на національному рівні;

2) принцип запобіжності;

3) принцип превентивності (принципи запобігання, превентивні заходи), тобто завчасно уникати забруднення навколишнього середовища;

4) принцип «винуватця», який є ринковим методом охорони навколишнього середовища, передумовою якого є те, що вартість ліквідації навколишнього середовища забруднення повинні нести особи, відповідальні за виникнення забруднення навколишнього середовища;

5) принцип екологічної спрямованості, тобто розвиток будь-якої діяльності має враховувати потреби навколишнього середовища;

6) Принцип інтеграції екологічної політики у формулювання та реалізацію всіх інших політик ЄС базується на інтеграції екологічних питань у сферах сільського господарства, політики розвитку, підприємництва, енергетики, внутрішнього ринку, рибальства, досліджень, структурних фінансування, транспорт, економічні та фінансові відносини, торгівля та зовнішні зв'язки.

Ефективне функціонування будь-якого бізнесу та зростання його економічного потенціалу значною мірою залежать від наявності надійних систем екологічної безпеки. Одним із найперспективніших напрямів її реалізації та вирішення екологічних проблем промислового виробництва є екологічний

управляти. Метою є мінімізація негативного впливу діяльності організації на природне середовище. Формування системи екологічного менеджменту підприємства передбачає впровадження природоохоронних та енергозберігаючих технологій, що робить виробництво економічно вигідним, екологічно безпечним і суспільно необхідним.

Задля розуміння основних завдань та вимог до підприємств в межах виконання 26 директив та 3 регламентів ЄС, слід детальніше розглянути особливості виконання по кожному з 8 секторів.

1) Управління довкіллям та інтеграція екологічної політики в інші галузі
У цьому напрямку Україна має врахувати 4 основні для цього сектору директиви ЄС: про оцінку впливу на довкілля, про стратегічну екологічну оцінку, про участь громадськості та про доступ до екологічної інформації. Екологічний менеджмент та інтеграція екологічної політики.

Концепція управління навколишнім середовищем є частиною концепції сталого розвитку, офіційно оголошеної на Міжнародній конференції з навколишнього середовища та розвитку (Саміт Землі), що відбулася в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. На засіданні розглянуто навколишнє середовище та соціально-економічний розвиток як два взаємопов'язані та взаємозалежні фактори. в основному

Прийнятий на цій зустрічі документ – «Порядок денний», запропонований як основа для глобальної співпраці – сталий розвиток пов'язаний із гармонійною реалізацією високоякісного навколишнього середовища та стабільної економіки в усіх країнах світу.

Основна діяльність у цій сфері була зосереджена на впровадженні європейської моделі ОВД та СЕО в Україні, яка відповідатиме положенням Директив ЄС шляхом розробки та прийняття необхідних актів.

2) Якість атмосферного повітря. Аналітики відзначають, що робота в цьому напрямку поки що знаходиться в зародковому стані. Проте дуже важливим є проект концепції реформування національної системи моніторингу довкілля, згідно з яким пропонується оптимізувати систему моніторингу, перейти до комплексної оцінки, створити єдину мережу спостережень, створити умови для трансформації технології моніторингу, виконувати міжнародні зобов'язання щодо надання екологічної інформації.

3) Управління відходами та ресурсами

Згідно з Угодою про асоціацію з ЄС, Україна зобов'язана в найближчі роки врегулювати поводження з відходами та привести законодавство у відповідність до європейських вимог. Відповідно до змін, які набудуть чинності у 2018 році, органи місцевого самоврядування заборонили захоронення необроблених побутових відходів, тому міста та села мають забезпечити сортування та утилізацію відходів.

4) Якість води та управління водними ресурсами

За інформацією ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля», в Україні чи не найбільше роботи в цій сфері. «У водному господарстві прийнято законодавчі зміни, які запроваджують комплексний підхід до управління водними ресурсами за басейновим принципом»

5) Охорона наволишнього середовища. У цій сфері в Україні прийнято низку нормативно-правових актів. Також важливо інтегрувати українські природоохоронні об'єкти до Смарагдової мережі Європи.

6) Промислове забруднення та технологічні загрози. Згідно з опитуванням, найбільшим досягненням у цій сфері є розробка національного плану скорочення викидів великої теплової електростанції, але цей документ ще не затверджений урядом. Прийнято законодавство про комплексні дозволи, яке стосується лише дозволів на спеціальне водокористування. Крім того, з метою реалізації положень Директиви 2012/18/ЄС щодо контролю за великими аваріями, пов'язаними з небезпечними речовинами, Державною службою з надзвичайних ситуацій розроблено проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про додавання об'єктів небезпеки», який, зокрема, має забезпечити покращене формулювання та Процедури для оновлення зовнішніх та внутрішніх планів реагування на надзвичайні ситуації.

7) Зміна клімату та захист озонового шару. Дуже важливими у цій сфері є Концепція реалізації національної політики у сфері зміни клімату до 2030 року та Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року. Згідно з дослідженням, Паризька угода, яку Україна ратифікувала в липні 2016 року, матиме великий вплив на реформи щодо зміни клімату в найближчі роки.

8) Генетично модифікований організм Головним досягненням кафедри є створення нової редакції закону України «Національна система біобезпеки щодо створення, випробування, транспортування та використання генетично модифікованих організмів». Однак, як зазначають аналітики, реалізація правових дій ЄС у секторі наразі не відповідає встановленому графіку.

Тож, з метою дотримання підприємствами дотримання вимог та стандартів у цих сферах є можливим через впровадження систем екологічного менеджменту. Екологічний менеджмент підприємства має стати частиною загальної системи управління підприємством, яка включає необхідні ресурси для формулювання, впровадження та реалізації організаційної структури, планування, розподілу відповідальності, практичної діяльності, процедур, процесів і цілей.

Впровадження ОВД та СЕО забезпечить оцінку проектів, планів і програм, які можуть мати значний вплив на навколишнє середовище, і відповідно сприятиме зменшенню

негативного впливу на навколишнє середовище. Тут слід нагадати, що стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це процедура (відповідно до національного «Закону про стратегічну екологічну оцінку», який набрав чинності 20 жовтня 2018 року, № 2354-VIII) для визначення, опису та оцінки (Містобудівна документація: Генеральна Плани, детальні плани території або плани поділу територій, регіональні програми планування, стратегії, загальнодержавні плани, державні цільові плани та інші плани та програмні документи) з наслідками, що впливають на довкілля та здоров'я населення, розроблені та/або затверджені державними органами, органами місцевого самоврядування. державних органів), розробити заходи щодо запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків.

В залежності від приналежності підприємств до різних галузей та підгалузей економіки, всі завдання екологічних менеджерів можна визначити загальним переліком (рис 1.).

Доцільним також є звернення уваги на ті інструменти, якими державні органи управління можуть забезпечити в країні виконання екологічної політики на різних підприємствах, враховуючи основні вимоги Європейського Союзу.

Експерти зазначають, що перспективи можливого застосування в Україні Перегляду імплементації в екологічній сфері, може бути за одним з трьох можливих сценаріїв, а саме:

використання Україною результатів огляду імплементації в екологічній сфері ЄС. Це означає, що Україна може розглянути основні причини та інші проблемні моменти неналежного впровадження, з якими стикаються держави-члени в процесі імплементації екологічного законодавства та політики, які вже перебувають на етапі планування та реформування розвитку.

Україна бере участь як спостерігач у механізмі огляду впровадження у сфері довкілля. Ця взаємодія є вигідною та найефективнішою, якщо її реалізовувати на трьох рівнях: парламент, уряд, громадськість.

запровадження в Україні ефективних механізмів для покращення дотримання екологічного законодавства та впровадження екологічної політики, аналогічно перевірці виконання середовища в Європейському Союзі. Національні механізми покращення дотримання екологічної політики. Законодавство може включати ті самі елементи, що й європейське законодавство, і має забезпечувати участь парламентів, а також зацікавлених сторін (громадськість, бізнес).

В ЄС використовується доволі широкий набір інструментів, які використовують держави-учасниці задля захисту навколишнього середовища. Найрозповсюдженими з них є наступні:

- LIFE - фінансовий інструмент захисту навколишнього середовища, призначений для сприяння розробці, реалізації та оновленню екологічної політики та законодавства громади

- Метою Угоди про охорону навколишнього середовища є покращення екологічних аспектів підприємницької діяльності та впровадження стійких методів виробництва шляхом добровільних заходів та угод для заохочення охорони навколишнього середовища

- Екологічні збори та податки з метою сприяння використанню фіскальних інструментів державами-членами для підвищення ефективності екологічної політики та забезпечення використання екологічних зборів та податків відповідно до законодавства Співтовариства

- Екологічне маркування продуктів Екологічне маркування має на меті рекламувати продукти, які мають менший негативний вплив на навколишнє середовище (порівняно з іншими продуктами тієї ж групи)

- Система екологічного менеджменту та екологічного аудиту Співтовариства (EMAS) має на меті забезпечити безперервне підвищення ефективності природоохоронної діяльності європейських організацій та надавати відповідну інформацію громадськості та зацікавленим сторонам.

- Екологічний аудит – мінімальні стандарти для забезпечення більшої відповідності та узгодженості в застосуванні та забезпеченні виконання законодавства Співтовариства про

охорону навколишнього середовища шляхом забезпечення мінімальних стандартів для організації, проведення, пост-контролю та публікації результатів екологічних аудитів у всіх державах-членах

- Європейський реєстр викидів і перенесення забруднюючих речовин (PRTR) покращує доступ громадськості до інформації про стан навколишнього середовища, таким чином сприяючи довгостроковому запобіганню та зменшенню забруднення.

Завдання екологічних менеджерів на підприємствах	•ОВД
	•Дозвіл держпраці на роботи підвищеної небезпеки
	•Підготовка пакету документів для отримання дозволів на роботи підвищеної небезпеки
	•Екологічний аудит підприємства
	•Проектування полігонів
	•Рекультивация сміттєзвалищ
	•Стратегічна екологічна оцінка
	•ОВНС
	•Рекультивация полігону
	•Дозвіл на викиди в атмосферу
	•Дозвіл на водокористування
	•Енергоаудит
	•Післяпроектний моніторинг
	•Інвентаризация викидів
	•Проектування очисних споруд
	•Поводження з відходами
	•Схема санітарного очищення населених пунктів
	•Послуги екологічної лабораторії
	•Впровадження НАССР
	•Дозвіл на викиди
•Паспортизация відходів	
•Дозвіл на викиди забруднюючих речовин	
•Енергетичний паспорт підприємства	
•Схема санітарної очистки населених пунктів	
•Декларація про відходи	
•Дозволи для отримання ліцензій для зберігання палива	
•Проектування виробничих комплексів	

Рисунок 1. – Перелік основних завдань, що покладаються на фахівців екологічного менеджменту підприємств

Джерело: складено автором на основі [5].

Всі ці інструменти вже продемонстрували свою достатню ефективність у Європейських країнах. Аме ці та інші заходи дозволяють дотримуватися основних принципів екологічної політики Європейського Союзу, які було зазначено вище, а також вони дають можливість не лише попередити забруднення навколишнього середовища в Європейських країнах, а й подолати певні негативні наслідки вже заподіяної шкоди, шляхом акумулювання певних фінансових ресурсів та покарання винуватців екологічних правопорушень.

Отримавши статус кандидата в ЄС, Україна вже отримала запрошення стати учасником програми LIFE, та скористалася цією можливістю, адже зараз мова йде про загальний бюджет 5,4 млрд євро на 2021-2027 роки. Програма LIFE спрямована на відновлення та покращення якості компонентів навколишнього середовища, включаючи повітря, воду та ґрунт, а також захист біорізноманіття та подолання деградації природних екосистем.

Українські підприємства вже зараз мають змогу приєднатися до програми за одним із зазначених напрямів:

- «Природа і біорізноманіття»;
- «Циркулярна економіка та якість життя»;
- «Пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація»;
- «Перехід до чистої енергії».

Також цікавим є те, що ця програма на конкурсній основі підтримує гранти для таких типів проектів:

- Стандартний проект (SAP);
- Програма технічної допомоги (SNAP);
- Стратегічний комплексний проект (SIP);
- проекти технічної допомоги (ТП);
- Інші дії (OA-CSA).

І це все лише частина можливостей, які відкриваються перед українськими підприємствами завдяки імплементації екологічної політики ЄС.

Тож, якщо спиратися на сценарій використання досвіду європейських країн, то можна визначити наступні ефективні інструменти забезпечення виконання екологічної політики, які можуть бути використанні в нашій країні (рис 2.).

В цілому можна стверджувати, що метою запровадження екологічного менеджменту на підприємстві є не лише захист навколишнього середовища та дотримання екологічних вимог та стандартів, а й також підвищення довіри до компанії шляхом поліпшення екологічних умов у всіх сферах діяльності та виробничих процесах.

Коли підприємство впроваджує систему екологічного менеджменту, воно отримує цілу низку переваг, серед яких:

- економічна та ресурсна ефективність;
- підвищена безпека (юридична забезпеченість);
- оцінка екологічних ризиків та можливості їх уникнення;
- ефективне управління персоналом;
- оптимізація виробництва та управління процесами;
- податкові пільги;
- можливість участі в тендерах;
- підвищення іміджу компанії на внутрішньому та міжнародному ринках;
- охорона навколишнього середовища та соціальна відповідальність;
- прозорість, довіра та стійкість.

ІНСТРУМЕНТИ
РЕАЛІЗАЦІЇ
ЕКОЛОГІЧНОЇ
ПОЛІТИКИ

ФІНАНСОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ (фіскальні, стимулюючі) - розвиток «зеленої», ресурсоефективної та низьковуглецевої економіки, модернізація виробництва

ЕКОЛОГІЧНИЙ ОБЛІК ТА ЕЛЕКТРОННЕ ЕКОЛОГІЧНЕ УРЯДУВАННЯ - збір, аналіз, використання та поширення даних про стан довкілля

ЕКОЛОГІЧНІ СЕРТИФІКАЦІЯ ТА МАРКУВАННЯ, ЕКОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ - екологізація споживання та виробництва

ІНТЕГРОВАНІЙ ДОЗВІЛ - комплексне запобігання та контроль за забрудненням

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ - актуальне, адаптоване до Європейського, законодавство, що створює належні умови для функціонування сфери

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ - забезпечення збалансованості та сталості розвитку, встановлення обґрунтованих та допустимих меж

ЕКОЛОГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ - освіта, підвищення рівня екологічної свідомості, посилення ролі екологічної складової у міжсекторальному партнерстві

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА - зменшення ризиків планованої діяльності та запобігання негативному впливу на довкілля

МОНІТОРИНГ ТА ПРИРОДООХОРОННИЙ КОНТРОЛЬ - попередження, припинення правопорушень і моніторинг стану довкілля

*Рисунок 2. -Основні інструменти реалізації
екологічної політики*

Джерело: складено автором на основі [8].

ВИСНОВКИ

У сучасному динамічному світі лідери ЄС давно дійшли висновку, що кожна держава-член ЄС повинна гарантувати, що її поточне та майбутнє законодавство якомога ближче буде відповідати законодавству ЄС. Результатом координації є те, що різні країни мають єдину систему, що включає не лише загальні, а й галузеві правові принципи, єдині цілі та завдання зовнішньої політики, єдиний механізм правового регулювання суспільних відносин, спільні шляхи вирішення екологічних проблем. Тому недостатньо знати Директиви ЄС. По-перше, необхідно розглядати екологічне право ЄС у ширшому контексті повноважень і зобов'язань, спрямованих на забезпечення сталого розвитку, високого рівня захисту, інтеграційних процесів, реалізації загальних принципів функціонування Європейського Співтовариства. Варто зауважити, що сучасні західноєвропейські дослідники абсолютно правильно наголошують на тому, що проблеми навколишнього середовища не

Pavliuk, T., Polusmiak, Yu. & Sytnykov, M. (2023). Implementation of environmental policy standards: challenges and opportunities for Ukrainian enterprises. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 2(24), 70-81. <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2023-2/24-07>

можна звести до суто технічних стандартів: вони тісно пов'язані з проблемами прав людини і не можуть бути відокремлені від них у сучасному світі. Теж саме стосується і розвитку кожного окремого підприємства в середині країн-учасниць ЄС, або країн-кандидатів, якою вже рік є і наша Україна.

Для якісної підготовки та ефективної реалізації європейських ініціатив щодо інтеграції вітчизняного екологічного законодавства до стандартів ЄС європейські експерти готові аналізувати українські норми та допомагати українцям впроваджувати європейські практики використання природних ресурсів, а не тільки через консультації та поради, а також через інструмент фінансової підтримки, що надзвичайно важливо для нашої країни, особливо в цей важкий час війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт компанії «Центр_ЛТД». URL: <https://center-ltd.com.ua/#> (дата звернення: 06.04.2023 р.)
2. Нотатки щодо Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та його практичного застосування. URL: <https://svit.kpi.ua/2023/05/25/> (дата звернення: 05.04.2023 р.)
3. European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency. URL: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en (дата звернення: 08.04.2023 р.)
4. Про програму LIFE. URL: <https://ms.nauka.gov.ua/pro-portal/life/> (дата звернення: 08.04.2023 р.)
5. Бойко О. Місце екології у економічному відновленні України: досвід передових держав. Економічна правда. 6 травня 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/6/686725/> (дата звернення: 07.04.2023 р.)
6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Національна екологічна політика. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/natsionalna-ekologichna-polityka/> (дата звернення: 08.04.2023 р.)
7. "Зелені" перегони. Як Україні не втратити доступ до ринку ЄС. Економічна правда. 26.02.2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/ekopromyslovist/2021/02/26/671344/> (дата звернення: 08.04.2023 р.)
8. Ладиченко В.В. Екологічна політика і право ЄС: Навчальний посібник / В.В. Ладиченко, І.В. Гиренко, Л.О. Головка, В.А. Вітів. Київ : Видавничий центр НУБіП України. 2019. 363 с. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/ead800f4-e35a-445d-bb1b-efe23439b54c/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf> (дата звернення: 08.04.2023 р.)
9. Охорона довкілля в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. Доповідь Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС Брюссель, 18 травня 2017 року. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Dovkillia-Fin-6.pdf> (дата звернення: 08.04.2023 р.)
10. Екологія по-європейськи: які кроки має зробити Україна у сфері довкілля. 20 грудня 2017. URL: <http://mediakolo.sumy.ua/nota-bene/analytics/author/694-fedopinaalla.html> (дата звернення: 08.04.2023 р.)
11. Імплементация екологічних зобов'язань в умовах дерегуляції в Європейському Союзі: досвід кращих практик для України. Аналітичний документ. 2017. URL: <https://www.rac.org.ua/uploads/content/376/files/webenvironmentalimplementation2018ua.pdf> (дата звернення: 08.04.2023 р.)

REFERNCES

- Official website of the company "Center_LTD". URL: <https://center-ltd.com.ua/#> (accessed 06.04.2023)
- Notes on the Law of Ukraine "On Strategic Environmental Assessment" and its practical application. URL: <https://svit.kpi.ua/2023/04/05/> (accessed 05.04.2023)
- European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency. URL: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en (accessed 08.04.2023)
- About the LIFE program. URL: <https://ms.nauka.gov.ua/pro-portal/life/> (accessed 08.04.2023)
- Boyko O. The place of ecology in the economic recovery of Ukraine: the experience of advanced states. Economic truth. May 6, 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/6/686725/> [in Ukrainian]. (accessed 07.04.2023)
- Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine. National environmental policy. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/natsionalna-ekologichna-polityka/> [in Ukrainian]. (accessed 08.04.2023)
- "Green" races. How Ukraine does not lose access to the EU market. Economic truth. 02/26/2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/ekopromyslovist/2021/02/26/671344/> (date of application: 04/08/2023)
- Ladychenko V.V. Environmental policy and EU law: Study guide / V.V. Ladychenko, I.V. Girenko, L.O. Golovko, V.A. I greeted Kyiv: Publishing Center of NUBiP of Ukraine. 2019. 363 p. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/> (accessed 08.04.2023).
- Environmental protection in the Association Agreement between Ukraine and the EU. Report of the Ukraine-EU Civil Society Platform, Brussels, May 18, 2017. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Dovkillia-Fin-6.pdf> (accessed 08.04.2023).
- Ecology in a European way: what steps should Ukraine take in the field of environment. December 20, 2017. URL: <http://mediakolo.sumy.ua/nota-bene/analytics/author/694-fedopinaalla.html> (accessed 08.04.2023).
- Implementation of environmental obligations in conditions of deregulation in the European Union: experience of best practices for Ukraine. Analytical document. 2017. URL: <https://www.rac.org.ua/uploads/content/376/files/webenvironmentalimplementation2018ua.pdf> (accessed 08.04.2023).

IMPLEMENTATION OF ENVIRONMENTAL POLICY STANDARDS: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR UKRAINIAN ENTERPRISES

Pavliuk Tetiana

*Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Polusmiak Yuliia

*Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Sytnykov Mykola

*Zaporizhzhia Polytechnic National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

EU countries have accumulated rich experience in nature management. The evolution of EU environmental policy has led to a clear approach to defining and solving environmental problems. Application of environmental standards is a guarantee of sustainable functioning of ecosystems in developed European countries. Practice has shown that mindless copying of the experience of other countries, without taking into account the specifics of the formation and development of the ecological space of Ukraine, cannot increase the efficiency of using its existing potential of natural resources and cannot ensure the sustainable development of our territory. Undoubtedly, the

Pavliuk, T., Polusmiak, Yu. & Sytnykov, M. (2023). Implementation of environmental policy standards: challenges and opportunities for Ukrainian enterprises. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 2(24), 70-81. <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2023-2/24-07>

achievement of high EU environmental standards should become a strategic task of Ukraine's environmental policy in the near future, but at the same time it is not an easy one. The achievements of the European Community in the field of environmental protection are the result of a long process not only of reforms at the national and regional levels, but also of the awareness of every citizen of the importance of creating conditions for a decent life not only for themselves, but also for future generations. All reforms carried out to implement the environmental component of the Association Agreement have a regional (subnational) context. Ukraine promised to gradually bring its legislation closer to EU law, but was unable to do so. Implementation and enforcement of legislation at the regional level is likely to remain a file in a drawer. Local self-government bodies will have regulatory powers after the adoption and adoption of relevant acts in one or another area. National environmental policy is the activity of state authorities to ensure everyone's constitutional right to an environment safe for life and health and compensation for damage caused by violation of this right. However, enterprises and organizations must take it into account when carrying out their activities, and even based on it they can develop their own environmental policy within their own environmental management system.

Key words: environmental policy, norms, tools, European Union, environment.